

ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

УДК 7. 06

Андрій Шнайдер

КОНСТРУКТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТІВ ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВОГО ТЕКСТИЛЮ

У статті розглянуто види конструктивного вирішення об'ємно-просторових текстильних арт- та дизайн-об'єктів. На основі проведеного дослідження встановлено наявність трьох основних видів конструкцій вказаних об'єктів та їх підвиди, які застосовують для створення текстильних творів. Охарактеризовано властивості й значення конструктивного рішення для сприйняття завершеного твору. Досліджено залежність способів експонування об'єктів об'ємно-просторового текстилю від видів конструкцій.

Ключові слова: каркасні конструкції, безкаркасні конструкції, комбіновані конструкції, жорсткість, матеріали, технології виконання.

Андрей Шнайдер

КОНСТРУКТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБЪЕКТОВ ОБЪЕМНО-ПРОСТРАНСТВЕННОГО ТЕКСТИЛЯ

В статье рассмотрены виды конструктивного решения объемно-пространственных арт- и дизайн-объектов. На основании проведенного исследования установлено наличие трех основных видов конструкций и их подвиды, которые применяются при создании текстильных произведений. Охарактеризованы свойства и значение конструктивного решения для восприятия завершеного произведения. Исследовано зависимость способов экспонирования объектов пространственного текстиля от видов конструкций.

Ключевые слова: каркасные конструкции, бескаркасные конструкции, комбинированные конструкции, жесткость, материалы, технологии исполнения.

Andrew Schneider

CONSTRUCTIVE FEATURES OF SPATIAL TEXTILE OBJECTS

An interest towards art works of spatial textile has greatly increased during the last decades. It is possible to mark their big variety, which cause the necessity of analysis and determination of constructive peculiarities of such art works. Constructive aspects of textile art and design objects are closely connected with materials and technologies of their production, they also influence at plastic qualities and ways of exposition of such art works.

The aim of this article is systematization and finding out the main types of constructive structure of textile spatial objects, advantages and disadvantages of different types of constructions, principles of their usage and connection with methods of exposition.

Researching the objects of spatial textile, it is possible to notice, that their constructive and plastic qualities are closely connected with materials, techniques of execution and the general concept of an artwork. Stability and hardness of structure, stability or on the contrary possibility of it's movement, play of form under the influence of external factors depends upon the chosen material. These factors are not only technical problems, they influence on plastic of form, artistic and aesthetic qualities of art work in whole. It is determined, that all these constructions can be divided into three main groups: carcass, non-carcass and combined constructions.

Art and design objects with carcass construction are not numerous among the general amount of textile spatial art works. They have different ways of installation, which cannot depend from constructive peculiarities of an artwork.

Carcass constructions can be divided into: hard, which have a hidden carcass, hard, which are installed with the method of stretching on a carcass. To objects with hard hidden carcass belong art works, in which a carcass is hidden and does not fulfill any other functions, besides hardness and keeping of a necessary form.

Nonintegrated carcass were used for placing of monumental installations, which were made with the help of weaving technique and relief structures. For giving them the form nonintegrated to the structure of work carcass were used and were hidden inside the main parts, which carry the main loading and give stability to the objects. Integrated carcass are those, which cannot be separated from an art work themselves, without it's damage.

Hard textile constructions with open carcass, which are installed due to stretching of material on carcass, can be considered the objects in which carcass is a part of an artwork. Objects without carcass can be considered those in which there is no carcass at all. Art works of such type do not need any special elements, which give them hardness and stability.

Constructions without carcass can be divided into: hard and soft. Hard constructions without carcass are divided into: those, which are installed due to stretching without carcass and are covered with special materials to give them strength, hardness or created from materials, which themselves keep the form.

Hard constructions without carcass are art works, which do not have their own carcass and are installed due to stretching among other surrounding objects: among elements of interior, exterior or between architectural buildings or objects of nature.

To objects with soft without carcass construction belong art works in which there is no carcass at all, without additional covering, which makes them hard, without usage of hard materials, which help to keep the form.

Soft constructions without carcass can be divided into: those, which are placed on a basement and those, which are installed due to hanging.

To the objects with combined constructions belong the works, which combine in themselves two or more types of constructions. Art works, with combination of hard carcass constructions and without carcass are the most interesting.

The research gave the possibility to determine three main types of constructions of objects of spatial textile. It is determined, that each type of constructions has it's own peculiarities of form, which are connected with presence or absence of carcass.

Key words: *carcass constructions, non-carcass constructions, combined constructions, hardness, materials, technologies of execution.*

Упродовж останніх десятиліть значно зріс інтерес до творів об'ємно-просторового текстилю. Можна відзначити їх велику різноманітність, що спричиняє необхідність аналізу та визначення конструктивних особливостей таких творів. Конструктивні аспекти текстильних арт- та дизайн-об'єктів тісно пов'язані з матеріалами і технологіями їх виготовлення, а також значно впливають на пластику й способи експонування таких робіт. Різні види конструктивного вирішення розширюють сферу застосування таких робіт, їх художні та

функціональні можливості й значення у житті людини. Виникає нагальне питання систематизації і класифікації конструктивних особливостей творів просторового текстилю.

Окремих досліджень з питань принципів конструктивної будови об'ємно-просторових арт- та дизайн-об'єктів не виявлено. У працях, присвячених окремим авторам, є описи процесів виконання, встановлення та експонування таких творів, в яких подані й деякі особливості конструктивної будови, але немає системного аналізу. Так, питання конструкції просторових текстильних творів повною мірою досліджували Ольга Даміані (Olga Damiani), Річард Свіні (Richard Sweeney) [1], Грем Брукер (Graeme Brooker) [2], Вірджинія Віткене (Virginija Vitkienė) [3], Еріка Беллетер (Erika Billeter) [4] та ін.

Мета статті – виявити та систематизувати основні типи конструктивної будови текстильних об'ємно-просторових об'єктів, переваги й недоліки різних видів конструкцій, принципи їх застосування і зв'язок з пластикую та способами експонування.

Досліджуючи об'єкти просторового текстилю, можна зауважити, що їх конструктивні й пластичні якості тісно пов'язані з матеріалами і техніками виконання, а також загальною концепцією твору. Від обраного матеріалу залежать стійкість та жорсткість структури, стабільність, або ж, навпаки, можливість її руху та гри форми під впливом зовнішніх факторів. Ці фактори є не лише суто технічними проблемами, вони впливають на пластику форми, художні та естетичні якості твору в цілому. Встановлено, що всі конструкції можна поділити на три основні групи:

- каркасні конструкції;
- безкаркасні конструкції;
- комбіновані конструкції.

Арт- та дизайн-об'єкти з каркасною конструкцією мають різні способи встановлення, які можуть не залежати від конструктивних особливостей самого твору. Такі об'єкти встановлюють на основі (підлога, підіуми, підставки тощо) або підвішують (до стелі чи інших конструкцій). Їх характерною особливістю є висока жорсткість та нерухомість. Роботи з каркасною конструкцією утримуються в певному положенні, або тримають необхідну форму лише за допомогою каркаса. Він несе основне навантаження, відповідає за опір силі тяжіння, вітру та інших чинників.

Каркасні конструкції доцільно поділити на:

- жорсткі, що мають прихований каркас;
- жорсткі, котрі встановлюють способом розтягування на каркас.

До об'єктів із жорстким прихованим каркасом належать твори, в яких каркаси приховані та не виконують жодних інших функцій, окрім надання творові жорсткості або утримання необхідної форми. Для каркасів використовуються зазвичай дерево, метал, пластики та композитні матеріали. Вони можуть бути як окремими конструкціями, на які монтують об'єкти, так й інтегровані в структуру самої роботи під час її виконання й не можуть бути відділені від неї. Роботи можуть бути створені з будь-яких текстильних матеріалів, які самі не спроможні тримати форму, і техніками, які теж не забезпечують необхідної жорсткості.

Неінтегровані каркаси використано для встановлення монументальних інсталяцій Ягоди Буїч (Jagoda Buic) “3 red volume” (рис. 1), які виконані за допомогою техніки ткацтва із застосуванням рельєфних фактур. Створені таким способом роботи мають значну вагу й недостатню жорсткість, щоб самостійно тримати вертикальні форми та з'єднувальні елементи. Для надання їм форми використано не інтегровані до структури роботи каркаси, які сховано в середині основних частин і які несуть навантаження та надають стійкості об'єктам. У роботі “Into the Fold 2” (рис. 2) Дерік Меландер (Derick Melander) застосував неінтегрований дерев'яний каркас, який виконує кілька функцій. Він має форму прямокутного паралелепіпеда, в якому виконано спеціальні конструктивні елементи, що утримують у необхідних положеннях бюро, стільці, картини та ін. Вживаний одяг, який є основним матеріалом інсталяції, був викладений лише навколо каркаса, який дав змогу не заповнювати одягом увесь паралелепіпед. Таким чином створено враження, ніби об'єкт повністю виконано з одягу, між яким вмонтовано меблі та інші речі, що належали до цього інтер'єру.

Рис. 1. Ягода Буїч

Рис. 2. Дерік Меландер

Перевагою згаданих каркасів є те, що вони не інтегровані до структури об'єктів, і це дає змогу легко демонтувати інсталяцію, компактно складати її для зберігання і транспортування. Каркаси теж можна розібрати для транспортування або виготовити нові на місці наступного експонування твору. Недолік – те, що інсталяції неможливо точно відтворити після того, як вони були розібрані, але це надає їм нової якості – при збереженні загальної композиції і форми під час наступного інсталювання може змінюватися кольорова гама та ін.

Інтегрованими слід вважати каркаси, які не можуть бути відділені від самого твору без його пошкодження чи руйнування. Об'єкти американського дизайнера Джорджа Гудріджа (George Goodridge) виконані з еластичного полотна і натягнуті на каркаси з червоного дерева, берези й фанери, що надають їм певної форми [5]. Під дією сильного натягу полотно спирається на ребра каркаса та прогинається між ними, утворюючи чіткі й м'які плавні форми. У зазначених роботах каркас не інтегрований у структуру твору, не поєднаний з матеріалом, а є окремою конструкцією, на яку натягнуто полотно, але він не може бути відокремленим, становить разом з натягнутим полотном одне ціле й може вважатись інтегрованим.

Інтегровані каркаси, які неможливо відділити від самого об'єкта, застосовує для створення своїх робіт Пітер Гентанаар (Peter Gentenaar). Вони виконані з дроту, який надає міцності й жорсткості структурі й тримає форму. Дизайнер використовує паперову пульпу, котра після висихання набуває певної жорсткості, але за значних розмірів її недостатньо, тому в процесі виконання дизайнер з'єднує пульпу з металевим каркасом, ховаючи його в товщі паперу.

Перевагою такого типу каркасів є те, що об'єкт може бути відкритий для огляду з усіх боків та з середини, а відсутність окремого каркаса не заважає огляданню та сприйняттю твору. Такі об'єкти легко встановлювати, вони є вже готовими для експонування. Їх недолік – те, що ці роботи займають багато простору, їх неможливо компактно спакувати для транспортування чи зберігання, а також необхідно ретельно пакувати, щоб не пошкодити.

Жорсткими текстильними конструкціями з відкритим каркасом, які встановлюють способом розтягування матеріалу на каркас, доцільно вважати об'єкти, в яких каркас є частиною твору, не прихований, несе як конструктивне навантаження, утримуючи натягнутий текстильний матеріал, так і композиційне, будучи використаним у загальній композиції твору. Такі текстильні роботи мають вигляд мембранних, тентових конструкцій чи парасоль. Каркаси можуть бути використані, як і в попередніх конструкціях, із будь-яких матеріалів з необхідними якостями [6]. Відмінністю є те, що вони відкриті, мають естетичне навантаження і тому повинні бути відповідно виготовлені й мати необхідну кінцеву обробку. Об'єкти із згаданими каркасами можна жорстко закріплювати на основі, встановлювати на неї або підвішувати.

Ренді Вокер (Randy Walker) як каркас для створення своїх дизайнерських об'єктів застосовує вже існуючі інженерні споруди, знайдені об'єкти або спеціально виготовлені конструкції [7]. Ці каркаси не закриті, мають як конструктивне, так й естетичне значення для створення необхідного образу [8].

Об'єктами з безкаркасною конструкцією доцільно вважати такі, в яких цілком нема каркаса. Роботи такого типу не потребують жодних спеціальних елементів, які надають їм жорсткості. Це пов'язано з технологіями виконання, матеріалами та способами інсталяції. Такі об'єкти можуть бути жорсткими й самі тримати форму, бути жорстко розтягнутими між іншими конструкціями або ж м'якими, які вільно підвішують або встановлюють (викладають) на основу, площину.

Безкаркасні конструкції можна поділити на:

- жорсткі безкаркасні;
- м'які безкаркасні;

Жорсткі безкаркасні конструкції поділяють на такі, що:

- встановлюють способом розтягування без каркасу;
- обробляють спеціальними матеріалами для надання їм міцності;
- створюють з матеріалів, які самі тримають форму.

Роботи із жорсткими безкаркасними конструкціями варто поділяти на такі, що виконані з матеріалів або за допомогою технологій, які надають текстильному об'єктові жорсткості та здатності самостійно тримати форму, й такі, що натягують між конструктивними елементами архітектури, природними об'єктами та ін.

Жорсткими безкаркасними конструкціями доцільно вважати твори, які не мають власного каркаса, і їх встановлюють способом розтягування між іншими об'єктами оточення: елементами конструкцій інтер'єру, екстер'єру або між архітектурними спорудами, між об'єктами природи. За способом створення вони схожі на каркасні, які розтягують на каркас, але відмінністю є відсутність власного каркаса. Його відсутність, а також довгі тонкі натяжні троси, що не впадають в очі, створюють враження легкості роботи, невагомості, польоту. До жорстких ці конструкції можна зарахувати тому, що вони міцно натягнуті, майже не провисають під дією сили тяжіння та їхня конфігурація майже не залежить від вітрових навантажень та інтерактивної взаємодії з людиною. Їх характерною якістю є пружність у відповідь на згадані навантаження.

Об'єкти, які обробляють спеціальними матеріалами для надання їм міцності, варто зараховувати до творів із жорсткою безкаркасною конструкцією. Їх створюють за допомогою технологій виготовлення, які надають їм жорсткості, або завдяки обробці вже завершеної роботи спеціальними матеріалами для надання їм міцності. У першому випадку об'єкти виконують з'єднанням текстильних матеріалів за допомогою склеювання, просочування синтетичними смолами, які після висихання чи затвердіння зміцнюють матеріал і роблять його спроможним зберігати надану йому форму, витримувати свою власну вагу й інші навантаження. У другому випадку роботи після завершення піддають покриттю чи просочуванню зміцнюючими матеріалами. Такі твори можна виконувати будь-якими техніками (ткання, в'язання, мереживо, плетіння та ін.) і з матеріалів, що не мають необхідної жорсткості, але завдяки застосуванню зазначених технологій набувають здатності витримувати значні навантаження. В обох випадках форма роботи створюється безпосередньо в процесі її виконання.

Меблі, що розробив Марсель Вандерс (Marcel Wanders) (рис. 3), виконано за допомогою техніки в'язання з арамиду та вуглеволокна. Для надання міцності їх було натягнуто на рами чи форми й оброблено епоксидною смолою, яка після затвердіння дає змогу використовувати об'єкти за призначенням [9].

Рис. 3. Марсель Вандерс

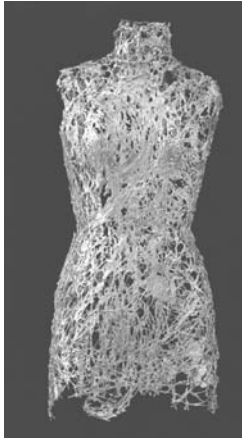

Рис. 4.
Франсез Гізін

Франсез Гізін (Frances Geezin) створює арт та дизайн-об'єкти з волокна з подальшим наданням їм жорсткості за допомогою процесу покриття міддю за методом гальванопластики (рис. 4). Мідь проходить між волокнами, покриває та скріплює їх і утворює з ними одне ціле – міцну структуру, яка сама себе тримає й не потребує каркасів. Застосування гальванопластики є маловживаним способом виконання текстильних творів, що обумовлено складністю процесу.

До об'єктів, які самі тримають форму й навантаження без каркасів та додаткової обробки, належать роботи, виконані з матеріалів, що мають необхідну жорсткість і здатні без додаткового посилення самостійно тримати форму. Такими матеріалами є пластики, картон, цупкий папір, цупка повсть, дрiт, лоза, металева сітка та ін. Їх можна застосовувати як окремо, так і в комбінації між собою та з матеріалами, що не мають жорсткості: тонкими тканинами, волокном, нецупким папером й ін. Завдяки відсутності каркаса такі просторові текстильні об'єкти можуть бути напівпрозорими та створювати враження легкості.

Американська художниця Карен Марголіс (Karen Margolis) виконує дизайнерські об'єкти з дроту, обмотаного кольоровою бавовною й скрученого в кільця. Кільця з'єднує дротом, і вони утворюють жорсткі конструкції, які самі тримають надану їм форму. Жорсткість матеріалу дає дизайнерові змогу створювати достатньо міцні, стійкі та одночасно ажурні композиції [10].

У своїй творчій практиці американська художниця Валя (Valya (Валентина Роєнко-Сімпсон)) застосовує повсть, яка є м'якою та водночас достатньо жорсткою, щоб тримати форму. Об'єкти не потребують іншої обробки для надання жорсткості, застосування каркасів, що зменшує їх вагу.

Стійкими і жорсткими є об'єкти, виконані з лози, гілок за допомогою технік лозоплетіння. Лоза – це міцний і пластичний матеріал, що дає змогу виконувати об'єкти великого розміру, котрі мають як лише художнє, так і практичне застосування. Однак при виконанні об'єктів дуже великих розмірів каркас усе ж таки застосовують. Його виконують зазвичай із лози або гілок, і він часто настільки інтегрований до структури, що в деяких випадках можна говорити про його відсутність.

Із металевої сітки виконують свої твори Урсула Гербер-Зенгер (Urcyla Gerber-Senger), Ленні Бергнер (Lenny Bergner), Марія Ортега (Maria Ortega), Доротея Різ-Хайм (Dorothea Rees-Heim). Різні матеріали сіток та різні діаметри дроту, з якого вони виготовлені, дають змогу виконувати як камерні, так і монументальні роботи. Пластичність сіток сприяє тому, щоб їх легко моделювати, а достатня жорсткість забезпечує високу стійкість до різного виду навантажень.

Паперова пульпа при висиханні набуває достатньої міцності, щоби з неї виконувати великі об'єкти, які не потребують посилення каркасами. Однак при створенні робіт дуже великих розмірів дизайнери все ж таки змушені застосовувати каркас. Часом для посилення пульпи і надання їй інших естетичних якостей до неї додають волокно, сухі рослинні матеріали та ін.

До об'єктів з м'якою безкаркасною конструкцією належать твори, в яких зовсім немає каркаса, без додаткової обробки, яка їх зміцнює, без застосування жорстких матеріалів, що допомагають тримати форму. Для створення таких робіт використовують матеріали, котрі самі не можуть тримати форму: м'які тонкі тканини, нецупка повсть, папір, волокно, нитки, шнури тощо. Техніками виконання є такі, щоб матеріал вільно набував форму основи, на якій він лежить, або вільно звисати: ткання, в'язання, мереживо, плетіння, зшивання. Для таких об'єктів застосовують два способи встановлення: розкладання на твердій основі та підвішування.

М'які безкаркасні конструкції доцільно поділяти на такі, що:

- розміщують на основі;
- встановлюють способом підвішування.

Об'єкти, які встановлюють способом підвішування, не мають жорсткого каркаса з причин недоцільності його використання з функціонального погляду порівняно з підвісними каркасними конструкціями. Такі роботи призначені для закріплення лише в окремих точках, що дає змогу надавати твору необхідної форми. Нижні частини не закріплюють, щоб робота могла реагувати на прояви природних сил (вітер, вода) або вільно й невимушено звисати донизу. Особливістю таких творів є як їх легкість та висока рухомість, так і мала рухомість, залежно від обраного матеріалу.

Легкі, мобільні об'єкти, які створюють образи нереальності, виконують переважно з легких та прозорих тканин, із сіток, паперу, волокон, ниток/шнурів. Техніки застосовують такі, які дають змогу створити легкі, прозорі роботи, що вільно рухаються. Також є "важчі" текстильні об'єкти, переважно з непрозорих матеріалів, які створюють відчуття матеріальності та перебування в закритому просторі. Їх встановлюють зазвичай у закритих приміщеннях, і ці роботи можуть виконувати роль арт-об'єктів або дизайн-об'єктів з прикладними функціями зонування простору.

Об'єкти, які розміщують на твердій основі, можна розділити на два види: такі, що розміщують на площині (грунті, підлозі тощо), й такі, які розміщують на певних наявних об'єктах, вибраних заздалегідь. Твори, які розміщують на площині, мають певну форму, пластику, композицію і є абсолютно автономними текстильними арт- чи дизайн-об'єктами, майже не залежними від площини. Площина відіграє лише роль основи, на яку встановлюють роботу, але рельєф основи впливає на форму таких творів, для виконання яких обирають достатньо пластичні матеріали, котрі легко викладати в необхідні композиції, вони прилягають до основи. Такими матеріалами є шнури, тканини, вживаний одяг. Прикладами об'єктів із зазначеними конструктивними особливостями можуть служити роботи Д. Меландера з уживаного одягу, які встановлені на рівній підлозі, та Орлі Генгер (Orli Genger) зі шнурів, викладених прямо на газони у ландшафтах парків.

Твори, для експонування яких обирають вже наявні об'єкти архітектури, пам'ятники та скульптури, об'єкти природи, зазвичай майже цілковито залежать від них. Такі роботи створюють для конкретних об'єктів з урахуванням їх геометричних параметрів. Їх виконують способом обгортання, обтягування, покривання, й вони повністю чи частково повторюють форми й пластику основи, змінюючи її сприйняття за допомогою технік виконання, кольорового вирішення, нової фактури, візуальних ефектів, узагальнення форми. Такий підхід до створення текстильних дизайн-об'єктів характерний для ярн-бомбінгу, основною технікою виконання якого є в'язання, а матеріалом – пряжа. Особливість цих робіт – їх мала рухомість порівняно з безкаркасними підвісними конструкціями і водночас невисока жорсткість порівняно з каркасними.

До об'єктів з комбінованими конструкціями належать роботи, що поєднують у собі два або більше види конструкцій. У цих роботах каркас застосовують лише для надання певної форми окремим частинам об'єкта. Такі конструкції не можуть самі утримувати загальну форму всього твору, і тому їх підвішують, розтягують між архітектурними конструкціями чи спорудами. При розтягуванні каркасні вставки надають необхідної форми всьому об'єкту. Роботи можна виконувати з прозорих чи непрозорих тканин, сіток, мережива та інших, зазвичай неважких матеріалів. Особливістю є те, що останнім часом їх проектують за допомогою комп'ютерних програм, які розраховують необхідні параметри та виконують шаблони форми.

Проведене дослідження дало змогу визначити три основних типи конструкцій об'єктів об'ємно-просторового текстилю. Встановлено, що кожен тип конструкцій має особливості будови, пов'язані з наявністю чи відсутністю каркасів. Досліджено кожен тип конструкцій: каркасних, безкаркасних, комбінованих і технології, які застосовують для їх виконання. Виявлено залежність конструктивного вирішення творів просторового текстилю від матеріалів та способу їх майбутнього інсталювання. У цілому можна зробити висновок, що конструктивне вирішення об'єктів просторового текстилю у поєднанні з вибором матеріалу і технологіями виконання дають великі можливості щодо створення високохудожніх мистецьких та дизайнерських творів, призначених для широкої сфери застосування й виконання різноманітних функцій у сучасному середовищі існування суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Textile art and paper: Richard Sweeney [interview with artist Richard Sweeney/ published by Olga Damiani] [Electronic resource]. – [Cited 2013, March]. – Available from: http://www.miniartextil.it/contents/files/conversation_with_richard_sweeney_ing_2111714734.pdf.
2. Brooker G. The Body and Space: Kaarina Kaikkonen's The Blue Route / Graeme Brooker // Textile. Cloth and Culture. – 2014. – Vol. 12. No. 2. – P. 222–227.
3. Vitkienė V. Laima Oržekauskienė ir naujoji tekstilės smenininkių karta [Laima Oržekauskienė ir naujoji generation textile artists], Acta Academiae Atrium Vilnensis. – 2013. – Vol. 70. – P. 111–135.
4. Billeter E. Sculpture Textile / Erika Billeter // 12th International Biennial of Tapestry Lausanne / CITAM. – Bern: Benteli, 1985.
5. Visual art by George Goodridge Miami, Florida [Electronic resource]. – Available from: <http://www.grand-art.org/george-goodridge/>.
6. Base. Drake Circus. Interior Fabric Sculpture [Electronic resource]. – Available from: <http://www.basestructures.com/projects/interior/drake-circus-suspended-fabric-art.html>.
7. Against the Grain: Randy Walker's Dream Elevator and Other News [Electronic resource]. – [Cited 2013, 22 Jan.]. – Available from: <http://arttextstyle.com/2013/01/22/against-the-grain-in-st-louis-randy-walkers-dream-elevator-and-other-news/>.
8. Looking forward/looking back: Randy Walker [Electronic resource]. – [Cited 2012, 12 Nov.]. – Available from: <http://arttextstyle.com/2012/11/12/looking-forward-looking-back-randy-walker/>.
9. Knotted chair by Marcel Wanders [Electronic resource]. – Available from: <https://www.droog.com/webshop/product/knotted-chair/>.
10. Karen Margolis. Wire [Electronic resource]. – Available from: <http://www.karenmargolisart.com/containments/>.

REFERENCES

1. Textile art and paper: Richard Sweeney [interview with artist Richard Sweeney/ published by Olga Damiani] [Electronic resource]. – [Cited 2013, March]. – Available from: http://www.miniartextil.it/contents/files/conversation_with_richard_sweeney_ing_2111714734.pdf. (in English).
2. Brooker, G. (2014), The Body and Space: Kaarina Kaikkonen's The Blue Route, Textile. Cloth and Culture, Vol. 12, no. 2, p. 222–227. (in English).
3. Vitkienė, V. (2013), Laima Oržekauskienė ir naujoji tekstilės menininkių karta, Acta Academiae Atrium Vilnensis, Vol. 70, p. 111–135. (in Lithuanian).
4. Billeter, E. (1985), Sculpture Textile, 12th International Biennial of Tapestry Lausanne, CITAM, Bern, Benteli. (in English).
5. Visual art by George Goodridge Miami, Florida [Electronic resource]. – Available from: <http://www.grand-art.org/george-goodridge/>. (in English).
6. Base, Drake Circus. Interior Fabric Sculpture [Electronic resource]. – Available from: <http://www.basestructures.com/projects/interior/drake-circus-suspended-fabric-art.html>. (in English).
7. Against the Grain: Randy Walker's Dream Elevator and Other News [Electronic resource]. – [Cited 2013, 22 Jan.]. – Available from: <http://arttextstyle.com/2013/01/22/against-the-grain-in-st-louis-randy-walkers-dream-elevator-and-other-news/>. (in English).
8. Looking forward/looking back: Randy Walker [Electronic resource]. – [Cited 2012, 12 Nov.]. – Available from: <http://arttextstyle.com/2012/11/12/looking-forward-looking-back-randy-walker/>.
9. Knotted chair by Marcel Wanders [Electronic resource]. – Available from: <https://www.droog.com/webshop/product/knotted-chair/>. (in English).
10. Karen Margolis. Wire [Electronic resource]. – Available from: <http://www.karenmargolisart.com/containments/>. (in English).